

מנכ"ל לשכת הפרסומים הממשלתית

מנכ"ל משרד הבריאות

בועז סטמבלרמשה בר סימן טוב

-

הנדון: פרסום של לפ"מ בנושא בריאות הנפש בזמן משבר הקורונה הכולל איורי גברים בלבד

אנו פונות אליכם, לאחר שנחשפנו לפרסום של לפ"מ בנושא בריאות הנפש בזמן משבר הקורונה, הכולל איורים של גברים בלבד. הפרסום, המצורף כאן, כולל את לוגו לשכת הפרסומים הממשלתית והוא ככל הנראה "גרסה למהדרין" של הפרסום שהפיק משרד הבריאות לקהל הרחב.

פרסום העוסק בנושא כה חשוב, כמו שמירה על בריאות הגוף והנפש בזמן משבר הקורונה, חייב לפנות לנשים וגברים גם יחד, גם אם מדובר בפרסום המיועד לקהילה החרדית ואסור לו להעלים את מחציתה של אוכלוסייה זו. למותר לציין שנשים ונערות חרדיות נושאות בעול ההתמודדות עם המגיפה, וראויות למסרים שידברו אליהן ועליהן, וייצגו את צרכיהן ואת ניסיוןן.

הדרת הנשים מפרסומים רשמיים כמו הפרסום שבנדון היא בגדר שיתוף פעולה מדינתי עם נורמות פסולות, שאינן מכבדות את היהדות או את הציבור שבו חפצים, לכאורה, להתחשב. יתרה מזאת, היא מנוגדת לחוק במדינת ישראל. חמורה במיוחד העובדה שמשרד הבריאות משתף פעולה עם התנהלות בלתי חוקית מעין זו. בית המשפט העליון עמד על חומרתה של תופעת הדרת הנשים בהקשר של תחנת רדיו חרדית שסירבה להשמיע את קולן של נשים (לגביה נקבע שהיא מפרה את החוק ועליה לשלם פיצויים לציבור הנשים שנפגע). כך צוין באותו עניין:

התופעה הקרויה "הִדְרָת נָשִׁים" עוסקת במקרה פרטי של הפליה גנרית על בסיס מין, אשר המאפיין המרכזי שלה הוא דחיקת רגליהן של נשים – בשל עצם היותן נשים – מן האפשרות לקבל שירותים ציבוריים או לקחת חלק בפעילות ציבורית... מצאתי לנכון להביע כבר בפתח הדברים את תחושת המיאוס ושאת הנפש מקיומה של תופעה זו, אשר נדמה שרק הולכת ומתרחבת, באותם מקרים שבהם היא עולה כדי הפליה אסורה. מדובר בתופעה פסולה ונפסדת, שכבר נאמר לגביה שהיא "פוצעת אנושות בכבוד האדם" [שדולת הנשים, 658-659], ופוגעת באופן בוטה בזכויות גרעיניות ובסיסיות של נשים. מעבר לכך, בהדרת נשים יש גם כדי להשריש תפישה שלפיה החיים הציבוריים שייכים מטבעם "לגברים בלבד", וכפועל יוצא מכך כדי להנציח פערי מעמדות מגדריים והתנהגויות שמטבען הן מבזות, משפילות ומנמיכות נשים... מובן כי הפגיעה הגלומה בכך אינה מתמצה אך ורק בענייני הפרטני, אלא מדובר בפגיעה בחברה כולה." (רע"א 6897/14 רדיו קול ברמה בע"מ נ' קולך פורום נשים דתיות, סעיפים 22, 25 לפסק דינו של הפושט דנציגר)

דברים אלה יפים מקל וחומר במקרה שלפנינו. העלמתן ומחיקתן של דמויות נשים מפרסום של משרד הבריאות (שעוסק בבריאות הנפש!) יש בו פגיעה קשה ועמוקה בנשים בפרט ובחברה בכלל. יש בו כדי להשליך על דימוין של נשים בעיני עצמן ובעיני אחרים ולהעביר מסר כאילו אין מקומן של נשים שווה לזה של גברים. בדיוק כפי שנפסק בענין קול ברמה כי הנזק נגרם בין השאר מכך ש- "אישה המאזינה לתחנה אינה רואה עצמה משתקפת באמצעי

התקשורת המרכזי של המגזר לו היא משתייכת, וקולה נאלם" (ת.צ. 12-08-23955) כך בענייננו הנשים אינן רואות עצמן בפרסום רשמי מטעם משרד הבריאות, ובכך מועבר המסר שצרכיהן אינם מענייניו של משרד הבריאות.

תופעת הדרת הנשים מהווה איום של ממש על ההישגים המשמעותיים שהושגו בתחום זכויות הנשים והשוויון המגדרי בישראל. באחרונה נעשים ניסיונות רבים להצר את רגליהן של נשים ולהדיר אותן ממרחבים ציבוריים שונים: הרחוב, נראות ציבורית בפרסומות, זירת התרבות, האקדמיה, סקטור השירותים הציבוריים ועוד. הסכנות הטמונות בהדרתן ובמחיקתן של נשים ידועות וברורות, אולם על מנת לסבר את האוזן נזכיר כי מעבר למחיקה הסימבולית החמורה, יש בכך כדי לחזק ולאשש את פעולותיהם של גורמים קיצוניים מקרב החברה החרדית הסבורים שדי בייצוג גרפי של נשים כדי להחטיא ולטמא את המרחב הציבורי. **מכאן הדרך לסילוקן הממשי של מחצית מהאוכלוסייה ממרחבים ציבוריים, התעלמות מהצרכים והרצונות שלהן וממוקדי קבלת ההחלטות, קצרה ומבהילה.**

זאת ועוד, בעת של משבר כה חמור, הבא לידי ביטוי במגוון היבטים של חיי היום יום, יש לשים דגש מיוחד על פניה לכל שכבות האוכלוסייה, ללא הבדל דת, מוצא ומין. כולם וכולן זקוקים בימים אלה לכל תמיכה שמשרדי הממשלה מציעים והתעלמות מכוונת ממחצית מהאוכלוסייה החרדית היא ודאי לא צעד בכיוון הנכון.

אנו קוראות למשרד הבריאות וללשכת הפרסום הממשלתית לחזור בהם לאלתר מהפרסום המדיר והמביש, לפרסום פרסום המעניק מקום שוויוני, מכיל ומכבד לנשים, ולנהוג באופן ראוי ושוויוני כלפי כלל חלקי החברה בישראל, מבלי למחוק ולהדיר חלקים ממנו.

על ערכים יסודיים אלה יש להקפיד תמיד, על אחת כמה וכמה בתקופה קשה זו.

לתשובתכם בהקדם, נודה.

בברכה,

שדולת הנשים בישראל, המרכז הרפורמי לדת ומדינה, כולן – לקידום השיח והעשייה הפמיניסטית בישראל, ישראל חופשית, חדו"ש לחופש דת ושוויון.

העתק:

עו"ד דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-מנהלי)